

JUBILEUSZOWA SESJA POLSKO-NIEMIECKA W POZNANIU

Niemal dokładnie w 6 lat po pierwszej konferencji polsko-niemieckiej w Warszawie, która zainaugurowała prace Polsko-Niemieckiej Komisji Historycznej, odbyła się jej X sesja w Poznaniu w dniach 6—10 maja 1963 r. Tradycyjnym zwyczajem spotkania odbywają się raz w Polsce (dotąd poza Warszawą — w Krakowie, 1958, Wrocławiu, 1960, i w Gdańsku, 1961), raz w NRD (dotąd w Berlinie, 1956, Lipsku, 1957, Erfurcie, 1959, Dreźnie, 1961, i w Rostocku, 1962). Tematyka sesji była różna, a więc sprawa granicy na Odrze i Nysie, charakterystyka historiografii zachodnioniemieckiej i tamtejszych podręczników, stosunek SPD do sprawy polskiej, agresja niemiecka na Polskę w 1939 r. i okupacja, znaczenie traktatu wersalskiego i rozwój demokracji ludowej w obu krajach.

Z planowanych wydawnictw ukazał się w poprzednich latach pierwszy tom, obejmujący zbiór szkiców do dziejów polsko-saskich w okresie unii personalnej, inne są poważnie zaawansowane. Przez cały czas trwała żywa wymiana informacji o życiu naukowym, wzajemna pomoc przy pracach różnego rodzaju (np. przesyłanie uwag na temat syntetycznych opracowań, pomoc przy poszukiwaniach archiwalnych).

Pod względem organizacyjnym powstały trzy podkomisje: archiwalna, śląska i pomorska, odbywające swoje posiedzenia w czasie sesji. Znaczenie tej wspólnej platformy pracy historycznej polega zarówno na inicjowaniu zagadnień związanych z dziejami obu narodów, jak i na wzajemnym ułatwianiu działalności naukowej w każdym z nich.

W sesji poznańskiej uczestniczyli ze strony niemieckiej: prof. G. Schilfert jako przewodniczący oraz profesorowie W. Eildermann, F. H. Gentzen, H. Schetelich, J. Kalisch, J. Jeske i H. Scheel jako sekretarz, ze strony polskiej: prof. K. Popiołek jako przewodniczący, profesorowie: H. Altman, T. Cieślak, J. Pajewski, H. Zieliński, J. Gierowski jako sekretarz, spoza Komisji: prof. W. Jakóbczyk i A. Galos oraz grupa gości z Poznania i Wrocławia.

W pierwszej części, która na wszystkich sesjach poświęcona jest wybranym i przygotowanym zagadnieniom dotyczącym dziejów obu narodów, przedyskutowano prace nad historią hakaty. Referaty przedstawili A. Galos, W. Jakóbczyk i F. H. Gentzen. Pierwszy, piszący dzieje hakaty do 1900 r., scharakteryzował tło powstania antypolskiej organizacji przez dane o innych tego rodzaju związkach w Niemczech i poza granicami tego kraju oraz zwrócił uwagę na ewolucję stowarzyszenia w pierwszych latach. W. Jakóbczyk przedstawił podstawę źródłową swojego opracowania historii Ostmarkenvereinu w latach 1900—1914, a następnie ugrupował materiał wokół trzech zagadnień, jak rozwój organizacyjny i ilościowy, ideologia oraz działalność antypolska przez inspirowanie opinii i rządu przy prowadzeniu przez ten ostatni akcji w prowincjach polskich. Wreszcie F. H. Gentzen w sposób chronologiczny zobrazował rolę odgrywaną przez hakatę w poszczegól-

nych latach wojny, następnie w okresie tworzenia państwa polskiego, republiki weimarskiej, wreszcie koniec jej istnienia po objęciu rządów przez partię hitlerowską.

Nad referatami rozwinęła się ożywiona dyskusja, która dotyczyła wielu zagadnień. Niektórzy podkreślali kwestię uwzględnienia szerokiego tła w postaci całego nacjonalizmu czy dziejów pokrewnych organizacji w innych krajach. Sporo uwagi poświęcono zagadnieniu charakteru hakaty, zwłaszcza stosunku do rządu, wpływu rozwoju społeczeństwa na powstanie związku i z drugiej strony wpływu działalności organizacji na ruch polski, jego rozwój i charakter. Różnie oceniane były skutki akcji hakaty. Ponadto dyskutanci dorzucili wiele uwag szczegółowych, wspomniano także o konieczności większego ujednoczenia trzech części całej pracy.

Drużga część konferencji poświęcona była działalności samej Komisji, sprawozdaniu i dalszym planom. Wymieniono informacje o głównych przejawach życia historycznego, m. in. o stanie przygotowań syntez historii Polski i Niemiec, które wzajemnie są oceniane. Poruszono sprawę kontynuowania recenzowania książek polskich w NRD i odwrotnie — udziału historyków NRD w zjeździe historycznym w Polsce i w obchodach rocznicy powstania styczniowego. W sprawie dalszych tomów wydawnictw przyjęto koncepcję wydawania tomów poświęconych jednemu, ściśle określone mu zagadnieniu. Wyłoniła się inicjatywa rozpoczęcia przygotowań do wydawania dokumentów dotyczących stosunków polsko-niemieckich w wybranych okresach między pierwszą a drugą wojną światową. Na zebraniu autorów historii hakaty ustalono przebieg dalszych prac mających doprowadzić do ukończenia tego opracowania.

Podkomisja śląska ma do zanotowania poważny sukces w postaci ukazania się pierwszego tomu *Źródeł do dziejów powstań śląskich* (t. I, cz. 1), wydawnictwa zawdzięczającego swoje powstanie w znacznej części jej inicjatywie. Współpraca historyków Polski i NRD w zakresie prac nad dziejami Śląska rozszerza się coraz bardziej przez informacje bibliograficzne, wzajemne recenzowanie książek i zamieszczanie zbiorowych przeglądów wydawnictw, pomoc ze strony polskiej przy pracach z tej dziedziny w NRD oraz pomoc niemiecką przy opracowywaniu syntezy historii Śląska. Pozostałe podkomisje — archiwalna i pomorska — kontynuują również swoją działalność.

Tematem następnej sesji będzie konferencja w Lokarno z uwzględnieniem szeroko jej genezy.